



## Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2014. június 5.\*

„EUMSZ 101. cikk — Az említett cikk által tiltott kartell által okozott kár megtérítése — Valamely vállalkozás által olyan tiltott kartell következtében alkalmazott magasabb árból eredő károk, amelyben a vállalkozás nem vesz részt (»umbrella pricing«) — Okozati összefüggés”

A C-557/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberster Gerichtshof (Ausztria) a Bírósághoz 2012. december 3-án érkezett 2012. október 17-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Kone AG**,

az **Otis GmbH**,

a **Schindler Aufzüge und Fahrtreppen GmbH**,

a **Schindler Liegenschaftsverwaltung GmbH**,

a **ThyssenKrupp Aufzüge GmbH**,

és

az **ÖBB-Infrastruktur AG** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: T. von Danwitz tanácselnök, Juhász E., A. Rosas (előadó), D. Šváby és C. Vajda bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: V. Tourrès tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. december 12-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Kone AG képviseletében H. Wollmann Rechtsanwalt,
- az Otis GmbH képviseletében D. Hauck és E. Hold Rechtsanwälte,

\* Az eljárás nyelve: német.

- a Schindler Aufzüge und Fahrtreppen GmbH és a Schindler Liegenschaftsverwaltung GmbH képviselőjében A. Traugott és S. Riegler Rechtsanwälte,
  - a ThyssenKrupp Aufzüge GmbH képviselőjében A. Reidlinger, T. Kustor és E. Rittenauer Rechtsanwälte,
  - az ÖBB-Infrastruktur AG képviselőjében A. Egger Rechtsanwalt,
  - az osztrák kormány képviselőjében C. Pesendorfer, meghatalmazotti minőségben,
  - az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítőtje P. Gentili avvocato dello Stato,
  - az Európai Bizottság képviselőjében G. Meessen és P. Van Nuffel, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2014. január 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,  
meghozta a következő

### Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 101. cikk értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet a Kone AG (a továbbiakban: Kone), az Otis GmbH (a továbbiakban: Otis), a Schindler Aufzüge und Fahrtreppen GmbH (a továbbiakban: Schindler Aufzüge und Fahrtreppen), a Schindler Liegenschaftsverwaltung GmbH (a továbbiakban: Schindler Liegenschaftsverwaltung) és a ThyssenKrupp Aufzüge GmbH (a továbbiakban: ThyssenKrupp Aufzüge), felvonók és mozgólépcsők több tagállambeli beépítésére és karbantartására vonatkozó kartellekben részt vevő vállalkozások és az ÖBB-Infrastruktur AG (a továbbiakban: „ÖBB-Infrastruktur”), az Österreichische Bundesbahnen (osztrák vasúttársaság) leányvállalata között annak tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő, hogy követelhető-e az említett kartellekben részt nem vevő vállalkozásokkal létrejött szerződések megkötése során alkalmazott magas árak következtében elszenvedett károk megtérítése.

### Jogi háttér

- 3 Az Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (osztrák általános polgári törvénykönyv; a továbbiakban: ABGB) 1295. §-a az alábbiak szerint rendelkezik:  
„Bárki követelheti az általa elszenvedett kár megtérítését a kár okozójától, akár szerződéses kötelezettség megsértéséből eredő, akár szerződésen kívül okozott kár esetében”.
- 4 Az ABGB 1311. §-a második mondatának megfelelően az okozott kárért az felel, aki „megsérti a véletlenszerű károk megelőzésére irányuló jogszabályt” („jogvédelmi rendelkezések”).

### Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 5 A Kone, az Otis, a Schindler Aufzüge und Fahrtreppen, a Schindler Liegenschaftsverwaltung és a ThyssenKrupp Aufzüge legalább a 80-as évek óta széles körben, több tagállamban megállapodást hajtott végre a felvonók és mozgólépcsők piacának egymás közötti felosztása céljából.

- 6 2007. február 21-én az Európai Bizottság összesen 992 millió euró bírságot szabott ki a Kone, az Otis, a Schindler Aufzüge und Fahrtreppen és a Schindler Liegenschaftsverwaltung terhére a felvonók és mozgólépcsők belgiumi, németországi, luxemburgi és hollandiai beépítésére és karbantartására vonatkozó kartellekben való részvétel miatt.
- 7 2008. október 8-án hozott ítéletében a kartelljogi ügyekben hatáskörrel rendelkező fellebbviteli bíróságként eljáró Oberster Gerichtshof helybenhagyta a Kartellgericht (versenyjogi bíróság) 2007. december 14-i határozatát, amely bírságot szabott ki a Konéval, az Otisszal, a Schindler Aufzüge und Fahrtreppennel, valamint két további társasággal szemben. Mivel a ThyssenKrupp Aufzüge úgy döntött, hogy az engedékenységen való részesülésért cserébe tanúvallomást tesz, e vállalkozás nem vett részt félként a kartelljogi eljárásban.
- 8 Az alapügyben szóban forgó kartell (a továbbiakban: szóban forgó kartell) célja arra irányult, hogy a kedvezményezett vállalkozás részére a rendes versenyfeltételek mellett az utóbbi által alkalmazhatónál magasabb árat biztosítsanak. A kartell torzította a piacot és különösen az áralakulást ahhoz képest, amilyen a fenti feltételek mellett lett volna.
- 9 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az említett kartell résztvevői az új berendezések teljes osztrák piaca kereskedelmi méretének jóval több mint fele tekintetében törekedtek együttműködés megvalósítására. Az érintett projektek több mint fele tekintetében sor került az egyikük részére történő konszenzusos kiosztásra is, így a piac méretének legalább harmadát érintette az összehangolt magatartás. Az összehangolt projektek körülbelül kétharmada terv szerint valósult meg. Az esetek harmadában vagy harmadik fél vállalkozások (kartellben részt nem vevő vállalkozások) részére ítélték oda a szerződést, vagy a kartellben részt vevő olyan vállalkozás részére, amely nem tartotta magát a kiosztási feltételekhez, és alacsonyabb összegű ajánlatot tett. Kétoldalúan is sor került projektek konszenzusos kiosztására. A szóban forgó kartell résztvevői által tanúsított magatartás eredményeként a piaci árak még a 2004-et megelőző utolsó években is alig változtak, és az érintettek piaci részesedése közel azonos maradt.
- 10 Az „árernyőhatásra” („umbrella effect”) hivatkozva az ÖBB-Infrastruktur 1 839 239,74 euróra becsült kár megtérítését követeli az alapeljárás felpereseitől, amely kár abból eredt, hogy a szóban forgó kartellben részt nem vevő, harmadik fél vállalkozásoktól magasabb áron vásárolt felvonókat és mozgójárdákat annál, mint amilyen árakat azok e kartell hiányában határoztak volna meg, mivel e harmadik fél vállalkozások az említett kartell létezését kihasználva áraikat magasabb szinten állapították meg.
- 11 Az elsőfokú bíróság az ÖBB-Infrastruktur keresetét elutasította, de a fellebbviteli bíróság annak helyt adott.
- 12 Az Oberster Gerichtshof, amely előtt az alapeljárás felperesei eljárást indítottak, a kartell résztvevői felelősségre vonásának az EUMSZ 101. cikkre és a Bíróság ítélkezési gyakorlatára, így különösen a Courage és Crehan ítéletre (C-453/99, EU:C:2001:465); a Manfredi és társai ítéletre (C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461), valamint a Pfeiderer-ítéletre (C-360/09, EU:C:2011:389) tekintettel fennálló feltételeivel kapcsolatban vár választ kérdésére.
- 13 Az osztrák bíróságok ítélkezési gyakorlata szerint annak a személynek, aki szerződésen kívül okozott kárért fennálló felelősség alapján követel kártérítést, az adekvát okozati összefüggést és a jogellenességi összefüggést, azaz az ABGB 1311. §-a értelmében vett jogvédelmi rendelkezések megsértését kell bizonyítania.
- 14 A kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy a megfelelő okozati összefüggés fogalmának alkalmazásával a károkozó felel minden olyan következményért, a véletlenszerű következményeket is beleértve, amelynek esetleges bekövetkezésével *in abstracto* számolnia kellett, nem felel azonban az atipikus eredményért. Az említett ítélkezési gyakorlat szerint, amennyiben valamely kartellen kívüli vállalkozás

az árernyőhatás következtében előnyhöz jut, nem áll fenn megfelelő okozati összefüggés a kartell és a vevő által állítólagosan elszenvedett kár között, mivel közvetett kárról, a kartellen kívüli vállalkozás önálló, saját vállalkozói megfontolásai által ösztönzött döntésének mellékhatásáról van szó. Megállapítása szerint azt, hogy a kartell résztvevői által befolyásolt piaci helyzet miként hat valamely versenytársra, hogy e versenytárs milyen gazdasági következtetéseket von le abból saját vállalkozására és termékeire nézve, és hogy milyen vállalkozói, különösen az árképzést érintő döntéseket hozt ez követően, nagymértékben több olyan tényező határozza meg, amelyek egyáltalán nem állnak összefüggésben e kartellel.

- 15 A jogellenesség kérdésével kapcsolatban az Oberster Gerichtshof megállapította, hogy a rendelkezés védelmi céljának tana szerint a vagyoni károkozás csak akkor keletkeztet kártérítési kötelezettséget, ha a károkozás jogellenessége szerződéses kötelezettségek megsértéséből, abszolút jogok megsértéséből vagy jogvédelmi rendelkezések megsértéséből vezethető le. Az tehát a meghatározó, hogy a károkozó által megsértett normának célját képezi-e a károsult személy védelme. Az árernyőhatásból következő ár („umbrella pricing”) alkalmazása esetében, ahol a jogellenességi összefüggés nem állapítható meg, ez nem valósul meg. A kartell résztvevőinek jogellenes cselekményei azok megkárosítására irányulnak, akik termékeiket az általuk alkalmazott mesterségesen magas árakon szerzik be. Az árernyőhatásból („umbrella pricing”) eredő kár csak az említett kartellen kívüli vállalkozás önálló, saját vállalkozói megfontolásai által ösztönzött döntésének mellékhatásaként merül fel.
- 16 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy annak kérdése, hogy az uniós jogban az árernyőhatás következtében felmerülő kár esetén meg kell-e téríteni a kárt, mind az osztrák, mind a német szakirodalomban vitatott. Az uniós jog elsőbbségére tekintettel az előterjesztett kérdés döntő jelentőséggel bír, mivel kétséges, hogy a kártérítési igény elutasítása összeegyeztethető-e a Bíróság által kimondott hatékony érvényesülés elvével.
- 17 E körülmények között az Oberster Gerichtshof úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni az EUMSZ 101. cikket (EK 81. cikk, az EK-Szerződés 85. cikke), hogy bármely személy követelheti a kartell résztvevőitől azon kár megtérítését is, amelyet az a kartellen kívüli vállalkozás okozott, amely a megemelkedett piaci árak ürügyén a saját termékeinek árait jobban megemeli annál, mint ahogy ezt a kartell hiányában tette volna (»umbrella pricing«), és így [a] Bíróság[...] által kimondott hatékony érvényesülés elve megköveteli ezen igény nemzeti jog szerinti elismerését?”

#### **Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről**

- 18 Mivel az EK-Szerződés 85. cikke, az EK 81. cikk és az EUMSZ 101. cikk tartalma megközelítőleg azonos, jelen ítélet a továbbiakban kizárólag a jelenleg hatályos EUMSZ 101. cikkekre hivatkozik.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság kérdésével lényegében arra kíván választ kapni, hogy az EUMSZ 101. cikkel ellentétes-e valamely tagállam jogának olyan értelmezése és alkalmazása, amely szerint jogi indokok miatt kategorikusan kizárt, hogy a valamely kartellben részt vevő vállalkozást polgári jogi felelősség terhelje az abból eredő károkért, hogy az e kartellben részt nem vevő valamely vállalkozás az említett kartell tevékenységére tekintettel árait magasabban állapította meg, mint amilyen árakat a kartell hiányában alkalmazott volna
- 20 Emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 102. cikk közvetlen hatállyal bír a magánszemélyek közötti jogviszonyokban, és jogokat keletkeztet az érintett személyekre vonatkozóan, amelyeket a nemzeti bíróságnak biztosítani kell (lásd: BRT és Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs ítélet, 127/73, EU:C:1974:25, 16. pont; Courage és Crehan ítélet, EU:C:2001:465, 23. pont, valamint Manfredi és társai ítélet, EU:C:2006:461, 39. pont).

- 21 Az EUMSZ 101. cikk teljes érvényesülését és különösen az (1) bekezdésében megfogalmazott tilalom hatékony érvényesülését kockáztatná, ha nem igényelhetne bármely személy kártérítést olyan szerződés vagy magatartás által okozott kárért, amely alkalmas a verseny korlátozására vagy torzítására (Courage és Crehan ítélet, EU:C:2001:465, 26. pont; Manfredi és társai ítélet, EU:C:2006:461, 60. pont; Otis és társai ítélet, C-199/11, EU:C:2012:684, 41. pont, valamint Donau Chemie és társai ítélet, C-536/11, EU:C:2013:366, 21. pont).
- 22 Ily módon bármely személy kártérítést igényelhet az őt ért kárért, amennyiben okozati összefüggés áll fenn az említett kár és valamely kartell vagy az EUMSZ 101. cikk által tiltott magatartás között (Manfredi és társai ügyben hozott ítélet EU:C:2006:461, 61. pont, valamint Otis és társai ítélet, EU:C:2012:684, 43. pont).
- 23 Bármely személynek az ilyen kár megtérítésének követelésére vonatkozó joga ugyanis megerősíti az uniós versenyjogi szabályok hatékonyságát, amennyiben gyengíti azokat a gyakran rejtett megállapodásokat vagy gyakorlatokat, amelyek alkalmasak arra, hogy a versenyt korlátozzák vagy torzítsák, hozzájárulva ekképpen az Európai Unión belüli hatékony verseny fenntartásához (Courage és Crehan ítélet, EU:C:2001:465, 27. pont; Manfredi és társai ítélet, EU:C:2006:461, 91. pont; Pfeiderer-ítélet, EU:C:2011:389, 29. pont, Otis és társai ítélet, EU:C:2012:684, 42. pont; valamint Donau Chemie és társai ítélet, EU:C:2013:366, 23. pont).
- 24 Vonatkozó közösségi szabályozás hiányában az egyes tagállamok nemzeti jogrendszerének feladata szabályozni a valamely kartellből vagy az EUMSZ 101. cikk által tiltott magatartásból eredő kár megtérítésének követelésére vonatkozó jog gyakorlásának feltételeit, ideértve az „ok-okozati összefüggés” fogalmának alkalmazására vonatkozó feltételeket is, tiszteletben kell azonban tartani az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elvét (Manfredi és társai ítélet, EU:C:2006:461, 64. pont).
- 25 Ily módon, az uniós jog közvetlen hatályára alapított jogok védelmét a jogalanyok számára biztosító keresetekre vonatkozó szabályok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló, belső jellegű keresetekre vonatkozóak (az egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve) (lásd Courage és Crehan ítélet, EU:C:2001:465, 29. pont; Manfredi és társai ítélet, EU:C:2006:461, 62. pont; Pfeiderer-ítélet, EU:C:2011:389, 24. pont, valamint Donau Chemie és társai ítélet, EU:C:2013:366, 27. pont).
- 26 E tekintetben, és különösen a versenyjog területén, e szabályok nem sérthetik az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk hatékony alkalmazását (lásd: VEBIC-ítélet, C-439/08, EU:C:2010:739, 57. pont; Pfeiderer-ítélet, EU:C:2011:389, 24. pont, valamint Donau Chemie és társai ítélet, EU:C:2013:366, 27. pont).
- 27 Az alapügyben az ÖBB-Infrastruktur azt állítja, hogy az általa elszenvedett kár egy részét a szóban forgó kartell okozta, amely lehetővé tette a piaci ár olyan magas szinten való tartását, hogy az említett kartellben részt nem vevő versenytársak – akár a haszonkulcs, akár pusztán a túlélés tekintetében – maguk is előnyhöz juthattak e piaci ár révén, amely magasabb volt annál, mint amilyen az említett kartell hiányában lett volna, amennyiben költségszerkezetük olyan volt, hogy a rendes versenyfeltételek a piacról való kiszorításukat eredményezhették volna.
- 28 A Bíróság előtt észrevételeket előterjesztő érdekeltek nem vitatják, hogy az árernyőhatás („umbrella pricing”) fent említett jelensége bizonyos körülmények között elismerten a kartell egyik lehetséges következménye. Ezzel szemben az alapeljárás felperesei alapvetően az uniós jog olyan értelmezésének lehetőségét vitatják, amely szerint az elfogadja az árernyőhatás fennállásán alapuló kártérítési kérelmeket („umbrella claims”).

- 29 E tekintetben meg kell említeni, hogy a piaci ár egyike azon fő elemeknek, amelyeket valamely vállalkozás figyelembe vesz azon ár meghatározása során, amelyen termékeit vagy szolgáltatásait kínálja. Amennyiben egy kartellnek sikerül bizonyos termékek esetében mesterségesen magas árakat fenntartania, és bizonyos – különösen a termék jellegéhez vagy az említett kartell által lefedett piac méretéhez kapcsolódó – piaci feltételek teljesülnek, nem zárható ki, hogy az említett kartellben részt nem vevő versenytárs vállalkozás úgy dönt, hogy kínálati árát magasabb összegben határozza meg, mint amelyet rendes versenyfeltételek között, azaz az említett kartell hiányában választott volna. Ezen összefüggésben, noha a kínálati ár meghatározása a kartellben részt nem vevő vállalkozás tisztán önálló döntésének is tekinthető, meg kell állapítani, hogy e döntést az említett kartell által torzított, és ily módon a versenyszabályokkal ellentétes piaci ár figyelembevételével is meghozhatta.
- 30 A fentiekből következően a Schindler Aufzüge und Fahrtreppen és a Schindler Liegenschaftsverwaltung által állítottakkal ellentétben az a körülmény, hogy a kartellben részt nem vevő, de az árernyőhatás gazdasági feltételeit élvező vállalkozás ügyfele kárt szenved azon kínálati ár következtében, amely magasabb annál, mint amilyen a kartell hiányában lenne, az említett kartell azon lehetséges hatásai közé tartozik, amelyeket a kartell tagjai nem hagyhatnak figyelmen kívül.
- 31 Az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozást illetően az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból következik, hogy az osztrák jog kategorikusan kizárja a kártérítéshez való jogot olyan helyzetben, mint amely a jelen ügyben is felmerült, azon okból, hogy az elszenvedett kár és az érintett kartell közötti okozati összefüggés úgy tekinthető, hogy azt az említett kartell tagjához fűződő szerződéses kapcsolat hiányában a kartellben részt nem vevő, de az említett kartell létezése folytán fennálló árernyőhatásból következő árat („umbrella pricing”) meghatározó vállalkozás önálló döntése megszakította.
- 32 Kétségtelen, ahogyan a jelen ítélet 24. pontjában is szerepel, hogy főszabály szerint az egyes tagállamok belső jogrendszerének feladata meghatározni az „okozati összefüggés” fogalmának alkalmazására vonatkozó szabályokat. A Bíróságnak a jelen ítélet 26. pontjában idézett ítélkezési gyakorlatából következik azonban, hogy e nemzeti szabályoknak biztosítaniuk kell az uniós versenyjog teljes érvényesülését (lásd ebben az értelemben: VEBIC-ítélet, EU:C:2010:739, 63. pont). E szabályoknak tehát különösen figyelembe kell venniük az EUMSZ 101. cikk arra irányuló célját, hogy a belső piacon biztosítsa a hatékony és torzításmentes verseny fenntartását, és ily módon a szabad verseny alapján meghatározott árakat. E feltételek mellett a Bíróság kimondta – ahogyan a jelen ítélet 22. pontjában is szerepel –, hogy a nemzeti szabályoknak mindenki számára el kell ismerniük az elszenvedett kár megtérítésének követeléséhez való jogot.
- 33 Márpedig az EUMSZ 101. cikk teljes érvényesülését veszélyeztetné, ha bármely személy arra vonatkozó jogát, hogy az általa elszenvedett kár megtérítését követelje, a nemzeti jog kategorikusan és az adott ügy különös körülményeitől függetlenül a közvetlen okozati összefüggés fennállásától tenné függővé, és e jogot azon okból zárna ki, hogy az érintett személyt nem a kartell valamely tagjához, hanem a kartellben részt nem vevő olyan vállalkozáshoz fűzték szerződéses kapcsolatok, amelyek az árpolitikája mégis a versenypiacokra jellemző árképzési mechanizmusok torzításához hozzájáruló kartell következménye.
- 34 Következésképpen az árernyőhatás („umbrella pricing”) áldozata akkor is követelheti a kartell tagjaitól elszenvedett károk megtérítését, ha nem állt velük szerződéses kapcsolatban, amennyiben bizonyított, hogy az említett kartell az adott ügy körülményei és különösen az érintett piac különös jellemzői alapján azzal a következménnyel járhatott, hogy önállóan eljáró harmadik felek árernyőhatásból következő árat alkalmaztak, és hogy e körülményeket és különös jellemzőket az említett kartell tagjai nem hagyhatták figyelmen kívül. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy e feltételek teljesülnek-e.

- 35 A Kone és az Otis arra hivatkozik, hogy az árernyőhatásból következő ár fennállása következtében előálló magas árak miatt elszenvedett károk megtérítése iránti keresetek büntető kártérítés iránti kérelmeknek minősülnek, mivel az ÖBB-Infrastruktur által elszenvedett kár nem járt az alapeljárás felpereseinek gazdagodásával. Meg kell azonban említeni, hogy a szerződésen kívüli felelősség szabályai alapján a megtérítendő kár összege nem függ a kárt eredményező jogsértést elkövető által megszerzett haszontól.
- 36 Az említett felperesek ezenkívül azt állítják, hogy az ilyen kártérítés eltántorítja az érintett vállalkozásokat attól, hogy segítsék a versenyhatóságokat az ügyek kivizsgálásában, ami ellentétes a hatékonyság elvével. Emlékeztetni kell azonban arra, hogy az engedékenységi program a Bizottság által a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló bizottsági közleménnyel (HL 2006. C 298., 17. o.) létrehozott program, amely nem rendelkezik jogszabályi hatállyal, és nem kötelező erejű a tagállamokra nézve (Pfleiderer-ítélet, EU:C:2011:389, 21. pont). Következésképpen az engedékenységi program nem foszthatja meg az egyéneket attól a jogtól, hogy kártérítést követeljenek a nemzeti bíróságok előtt az EUMSZ 101. cikk megsértése miatt elszenvedett károkért.
- 37 A fenti megállapítások összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUMSZ 101. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely tagállam belső jogának olyan értelmezése és alkalmazása, amely szerint jogi indokok miatt kategorikusan kizárt, hogy a valamely kartellben részt vevő vállalkozásokat polgári jogi felelősség terhelje az abból eredő károkért, hogy az e kartellben részt nem vevő valamely vállalkozás az említett kartell tevékenységére tekintettel árait magasabban állapította meg, mint amilyen árakat a kartell hiányában alkalmazott volna.

### **A költségekről**

- 38 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

**Az EUMSZ 101. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely tagállam belső jogának olyan értelmezése és alkalmazása, amely szerint jogi indokok miatt kategorikusan kizárt, hogy a valamely kartellben részt vevő vállalkozásokat polgári jogi felelősség terhelje az abból eredő károkért, hogy az e kartellben részt nem vevő valamely vállalkozás az említett kartell tevékenységére tekintettel árait magasabban állapította meg, mint amilyen árakat a kartell hiányában alkalmazott volna.**

Aláírások